

Ob desetletnici prvih deželnih volitev

(Izjava Slovenske skupnosti)

Slovenska skupnost je ob desetletnici prvih volitev v deželni svet Furlanije - Julijske krajine, ki so bile 10. maja 1964, izdala naslednjo izjavo:

»Dne 10. maja bo poteklo deset let, kar so bili volivci poklicani, da prvič izvolijo svoje predstavnike v deželni svet Furlanije - Julijske krajine. Z ustavnim zakonom z dne 31.1.1963 št. 1 je bila namreč ustanovljena avtonomna dežela Furlanija - Julijska krajina s posebnim statutom. Slovenska skupnost iz Trsta in Slovenska demokratska zveza iz Gorice sta se predstavili slovenskim volilcem s skupno slovensko listo in izbojevali veliko zmago ter izvolili svojega zastopnika v deželni svet.

Od tistega 10. maja, ki bo Slovincem v zamestvu ostal v spominu kot pomemben dan v njihovi zgodovini, je Slovenska skupnost stalno in aktivno posegala v vsa vprašanja, tako socialna kot gospodarska, predvsem pa narodnostna, in bila pomemben dejavnik v deželnem svetu ter v političnem življenju na splošno.

Ceprav so določila posebnega statuta dežele Furlanije - Julijske krajine le načelnega pomena za slovensko narodno skupnost in je statut dejansko niti ne omenja (četudi je znano, da je dežela Furlanija - Julijska krajina nastala predvsem zaradi prisotnosti slovenske manjšine) je Slovenska skupnost s svojim delom v deželnem svetu, s svojimi nastopi, s svojimi zakonskimi osnutki, interpelacijami in vprašanji dokazala, da je njena prisotnost v deželnem svetu ne samo nujna, ampak naravnost nenadomestljiva. Ob zavesti, da je vedno in povsod branila pravice slovenske narodne skupnosti v deželi, da je bila odločen zagovornik miru in prijateljstva med tu živečim prebivalstvom in sosednimi državami, Slovenska skupnost zagotavlja slovenskemu prebivalstvu, da bo tudi v bodoče v deželnem svetu neomajna zagovornica narodnih, socialnih in ekonomskih pravic Slovencev, ki prebivajo na Tržaškem, Gořiškem, v Benečiji in Kanalski dolini.«

OHRANITI ČUT ZA STVARNOST

V današnjem svetu in posebno še v italijanski državi so se razgrela ideološki fanatizmi in se stopnjevale politične strasti do take mere, da ustvarjajo čisto posebno psihološko ozračje — kakor da bomo vsak hip žrtve kake katastrofe, nenadnega prevrata ali apokaliptične eksplozije sovraštva. Ne moremo reči, da smo Slovenci med tistimi narodi, ki najbolj podlegajo taki psihozi. Veliko bolj se dajo od nje vplivati razni mnogoštevilni narodi; tako smo imeli pred kratkim priložnost slišati o psihozi strahu v Nemčiji, kjer je gospodarska varnost — gotovost zaposlitve in zaslužka — največja. Mrzlično sovjetsko oboroževanje in ameriško tekmovanje z njim tudi nista nič drugega kakor posledica strahu, pa naj bo še tako neutemeljen in neracionalen. Posledica strahu je bil tudi degolizem v Franciji. Mogoče smo Slovenci bolj utrjeni proti strahu, tej stiski moderne dobe, ker smo kot narod od nekdaj navajeni živeti pod neprestanimi grožnjami za naš narodni obstoj. Škoda bi bilo, da bi si dali danes vzeti to življenjsko vrednino po krivdi takega širokoustnega demagoga, kakor je misovski prvak Almirante.

V svojem govoru v Trstu se je seveda spravil tudi nad nas Slovence. To je v nekem smislu logično, kajti fašizem ni imel v Italiji nikoli in nikjer bolj odločnih in doslednih sovražnikov, kakor v Slovincih, tako pred vojno kakor med njo, pa tudi po njej. In Almirante to ve. Zato mu pustimo njegov bes na Slovence in njegovo željo po maščevanju. Ne smemo pa dopustiti, da bi nas njegove grožnje prestrašile. Imamo namreč vtis, da so nekateri med nami vzeli njegovo pretenje preveč resno in vidijo v grožnjah postarnega »hierarha« nekako nevarnost za Slovence. Italija je še vedno demoratično država ni demokratične sile v njej so tako močne, da nima fašizem nikakih možnosti, da bi prišel spet na oblast, ne legalno in ne z udarom. Ne samo zaradi številčne šibkosti svojih pristašev, ki se kaže v volivnih rezultatih, ampak predvsem zaradi svoje idejne klavrnosti.

»ovofašistična ideologija — če je sploh možno govoriti o njej — je popoln anahronizem v današnjem svetu, blodnje ljudi, ki se ne znajdejo v njem in niso sposobni vzeti na znanje sedanjih resničnih problemov italijanskega naroda in moderne družbe. Zadovoljujejo se zaradi svojega omejenega obzorja z zbirko najbolj banalnih

reakcionarnih fraz in groženj. Nočemo podcenjevati fašistične zlohotnosti in pripravljenosti za kriminalna dejanja v obliki atentatov in za povzročanje škode ter za zastraševanje, toda ne smemo se dati zastrašiti takim anahronističnim tipom, takim prividom klavrne preteklosti, ampak si moramo ohraniti čut za stvarnost. In stvarnost današnjega sveta je ta, da noče več slišati o fašizmih, ampak hoče svobodo, ali pa si jo ohraniti, če jo že uživa. Položaj naše manjšine je povezan z usodo vse italijanske in evropske demokracije: čimbolj bosta močni ti dve, tem manj bodo imeli tudi najbolj maščevalni in zakrknjeni fašisti možnosti, da nam škodijo.

To seveda ne pomeni, da lahko samo čakamo in ostanemo pasivni. Ne, preiti moramo iz obrambe v napad, vplivati moramo, kolikor največ moremo, da se tudi italijanski demokratični tabor, vsaj v naši deželi, ne bo dal več pogojevati in izsiljevati od fašističnih in drugih reakcionarnih središč in da bo postajal in se ohranjal čimbolj občutljiv za vrednote prave, aktivne, delovne demokracije. Naše slovenstvo mora postati še aktivnejše in pogumnejše in hkrati mora biti sinonim demokratične aktivnosti na vseh področjih in v vse smeri — tudi kadar ne gre samo za naše nacionalne in manjšinske koristi. To bo naš najboljši odgovor na fašistične grožnje in poskuse zastraševanja.

STIKI SLOVENSKE SKUPNOSTI

Predstavnika Slovenske skupnosti dr. Štoka in dr. Dolhar sta prejšnji teden sprejela delegacijo, ki so jo sestavljali starši handikapiranih otrok ter strokovnjaki za socialna vprašanja.

Delegacija je slovenska predstavnika podrobno seznanila z mnogimi odprtimi vprašanji, ki zadevajo handikapirane in sploh kakorkoli prizadete ljudi, posebej otroke. Ti so v današnji družbi vse preveč zanemarjeni oziroma odrinjeni.

Deželni svetovalec in občinski odbornik Slovenske skupnosti sta delegaciji obrazložila vse korake in intervencije, ki jih je Slovenska skupnost napravila na pristojnih mestih v korist handikapiranih ljudi, ki pa morajo postati enakovredni člani naše družbe.

RADIO TRST A

NEDELJA, 12. maja, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Schubert: Sonatini za violino in klavir. 10.15 Poslušali boste. 1.15 Mladinski oder »Potovanje v Lilipute«. Napisal J. Swift, dramaturgiral M. Kallan. Prvi del. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj ... 13.30-15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 »Lažnivec, četrto dejanje«. Vesela igra, napisal E. F. Palmieri, prevedla Alenka Rebula. RO. Režija: Stana Kopitar. 16.30 Revija glasbil. 17.30 Šport in glasba. 18.30 Nedeljski koncert. 19.20 Mojstri jaza. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v sportu. 22.10 Sodobna glasba. Arvo Pärt: Diagrami; Pianist Fred Došek. 22.20 Pesmi za vse.

PONEDELJEK, 13. maja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole) »Na gradbišču«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.15-13.30 Pregled slovenskega tiska in Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (ponovitev). 18.50 Glas in orkester. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Slovenski godalni kvartet (violonista Slavko Zimšek in Karel Žužek, violist France Avsenek, violončelist Edi Majaron) Vilko Ukmar: II. godalni kvartet - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Pesmi brez besed.

TOREK, 14. maja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Mečigra na pihala. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost. 18.30 Pianist Dino Ciani. 18.55 Glasbeni utrinki. 19.10 Smeh ni greh, šaljive zgodbe Fortunata Mikuletiča »Premlija«. 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Šport. 20.35 Nikolaj Rimski-Korsakov: Legenda o nevidnem mestu Kitežu, opera. V odmoru (21.10) »Pogled za kulise« (Dušan Pertot). 21.45 Glasba v noč.

SREDA, 15. maja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol) »Pesmi in pravljice za vas«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (ponovitev). 18.50 Hornist Jože Falout, pianist Aci Mertoncelj. 19.00 Poje Iva Kaničič. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. Vodi Georges Pretre. V odmoru (21.20) Za vašo knjižno polico. 22.00 Filmska glasba.

ČETRTEK, 16. maja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Umetniki in občinstvo (Dušan Pertot). 19.10 Marijine božje poti: »Sveta gora«, (Alojz Tul). 19.25 Pisani balončki (Krasulja Simoniti). 20.00 Šport. 20.35 »Pribežniki«. Radijska drama, napisal Terje Stigen, prevedla Marija Raunik. RO. Režija: Jože Peterlin. 21.25 Skladbe davnih dob. Madrigali Jacoba Gallusa, Gesualda iz Venose ni Claudia Monteverdija. 21.45 Glasbena zlepljenka.

PETEK, 17. maja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol) »Zdaj pa zapojmi!«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (ponovitev). 18.50 Sodobni italijanski skladatelji. Goffredo Petrassi. 19.10 Liki iz naše preteklosti »Anton Čizman« (Lelja Rehar). 19.20 Jazz glasba. 20.00 Šport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.00 Vokalno-instrumentalni koncert. Vodi Antonio Tonini. 21.30 V plesnem koraku.

SOBOTA, 18. maja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost. 18.30 Violončelist Libero Lana, pianist Roberto Repini. 19.55 Motivi G'annija Safreda. 19.10 Družinski obzorik (Ivan Theuerschuh). 19.25 Zborovsko petje. 20.00 Šport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Vila ob jezeru«, Roman, napisal Boris Pahor, dramaturgiral Miroslav Košuta. Tretji del. RO. Režija: Jože Peterlin. 21.30 Vaše popevke. 22.30 Oddih od glasbi.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphar Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Zakaj je odstopil Willy Brandt

V noči od 6. na 7. maj je odstopil nemški zvezni kancler Willy Brandt. V Bonnu so označili njegov odstop za nepričakovan, vendar pa le ni bil tako hudo iznenadenje: že nekaj časa je bil v zraku, tudi pisalo se je že o njem, a tega nihče ni vzel preveč resno. Zdaj se je zgodilo.

Kaj je pravi vzrok Brandtovega odstopa in kaj pomeni? Kakšne posledice bo imel?

Mnogi mislijo, da je vzrok v tem, da se čuti Brandt krivega, ker je bil eden izmed njegovih treh osebnih svetovavcev, Günter Guillaume, vzhodnonemški vohun. Vendar lahko verjamemo Brandtu, da ni nič slutil, koga ima v bližini, saj niso tega slutili niti drugi. Toda moral bi biti previdnejši, glede na to, da je »pribežal« Guillaume pred dvajsetimi leti iz Vzhodne Nemčije in da njegova preteklost tam ni bila raziskana. Sicer pa je fantastično, da lahko nekdo dvajset let in več tako prikriva svoj pravi obraz in se tako pretvarja. Kaj takega je možno le

skrajno fanatičnim ali skrajno pokvarjenim naravam — Günter Guillaume pa je bil najbrž oboje, Brandt je takoj pojasnil v parlamentu, da se čuti v tej zadevi nedolžnega, da pa je že nekaj časa vedel, da je Guillaume vohun in da ga nadzirajo, zato se je sicer delal, kakor da se ni med njima nič spremenilo, v resnici pa mu ni več zaupal. To gotovo vse drži — a Brandt le teži misel, kaj si mislijo ljudje o njem; ali da je tak naivnež ali da je tudi sam kaj kriv.

Vendar pa to verjetno ni glavni vzrok Brandtovega odstopa. Važnejši vzrok je najbrž ta, da Brandtova socialistična (socialno-demokratska) stranka zadnji čas kar po vrsti izgublja pri volitvah v deželne zbornice v posameznih nemških deželah. Prav pretekle dni je bila hudo poražena v Posarju, ki je najmočnejše industrializirana nemška dežela z zelo močnim delavstvom. To je bil zelo slab znak, ki je verjetno pripravil Willyja Brandt

(dalje na 7. strani)

Mihec in Jakec se menita, kako so antifašisti dali misovcem dnar

— Si vidu, Jakec, kako znajo bet ekspeditivni naši poslanci, kadarse gre za dnar za njih stranko?

— Kaku, kaku? Kej? Zakej?

— Vidi, tiste državne subvencije za stranke so neka strašno hitro in tudi na kratko sprejeli in odobrili pred anem mescam. In uni dan sm brou, da bojo tiste subvencije začeli splačevati ta mesec. De zdej bo tisti zakon natiskan u Uradnem listi in pole bojo precu stranke predložile svoje prošnje za izplačilo. In tu bo šlo tik-tak.

— Če reč, de u dobreh dveh mesceh bo narjeno vse: predložen zakon, prediskutirani paragrafi, izglasovano in tudi izplačan dnar. Taku hitro ni pršu še noben penzionist do svojga dnarja, nobena odškodnina za poplave al potrese še ni šla taku hitro od ruk, koker te državne podpore strankam. Se vide, kaku znajo bet hitri, če jem je kašna reč pr srce.

— In znaš, kej je pr tem narlepše? De časniki, posebno tisti od strank, neč preveč ne pišejo od teh podpor strankam. So napisali, ja, de je biu tisti zakon sprejet, ma pole neč več. In tudi rajše neč komentarja. Rajše vsi moučijo, zatu de be ledje pozabli in neč ne komentirali, če je prou al ne. In jest znam, de se marsikomi ni zdelo prou, de si stranke vzamejo državno subvencijo, pole ke smo vidli, kaku se pestijo podkupavat od petrolejskih družb. Zastran tega be se dalo še dosti govort. Ma časniki rajše moučijo.

— E, dragi moj, nimajo prou čiste vesti, zatu si mislejo, de je bulše tiste dnarce inkasirat na tiho, taku de ledje ne bojo neč zamerkali.

— Ma ni samo zastran dnarja, ke jemajo interes, de se ne govori preveč. Je tudi zastran njih antifašizma.

— Kaku — antifašizma?

— Prou lepu! Za tisti zakon od subvencioniranja političnih strank so glasovali poslanci vseh strank. Je prou, de jeh naštejem. So glasovali za tisto podporo demokristjani, republikanci, obojni socialisti, komunisti in fašisti. Samo liberalci so bli pruti. In po tistem zakonu si bojo stranke razdelile petjntirideset milijard. Ta velike bojo dobile več, ta majhne mejn. Taku računajo, de bojo demokristjani dobili petnajst milijard, komunisti sedem, mišini pej tri...

— Tudi mišini?

— Se zna, tudi mišini. Sej tu je ta lepše. Vsi antifašistični poslanci so glasovali za an zakon, po katerem bojo dobili tudi mišini tri milijarde.

— Ma kej ni noben poslanec reku, de mišinar ne be smeli dat neč? Sej so tolkokrat govorili, de be mogli mišine prepovedati, de je fašistična stranka prouzaprou prepovedana tudi po ustavi?

— Ja, videš, neč niso rekli. Poslanci so si misleli, važno je, de dobimo mi tiste milijarde in neč ne stri, če jeh dobijo tudi mišini.

— Ma s tem zakonom so prouzaprou poslanci bli tudi pruti ustavi in obanem so ti poslanci...

— Antifašistični poslanci. Ne pozabet!

— Ja, ti antifašistični poslanci so prouzaprou fašizem sprejeli! Če mu dajo prfina subvencijo! Ja, tašneh antifašistov, se pej fašistam res ni treba bat!

— Sej zatu so zmiram bol koražni. Sej znajo, de se bo vse končalo sez resolucijami, ogorčenjem, obsodbo na komemoracijah in kašnem sprevodom! Ma uani bojo pej dobivali dnar z državne kase za kupavat tritol, za špeže transporta za bombe, za dnevnicke atentatorjev in taku naprej. Videš, in od vseh teh reči antifašistični časniki rajše moučijo.

Ma kej je tu za an antifašizem tle pr nas?

MNENJA

Vzajemnost Korošcev

Oba koroška slovenska tednika izražata vzajemnost koroških Slovencev z našim ljudstvom na Tržaškem zaradi atentata na slovensko šolo pri Sv. Ivanu in zaradi fašističnih groženj.

Obenem poročata o vedno novih pojavih nestrpnosti in šovinizma nasproti Slovincem na Koroškem. Kratijo jim celo take pridobitve, ki so jih že imeli. Vedno spet ponavljajo tisti, krogi, ki bi hoteli kar najbolj zmanjšati in končno uničiti slovensko manjšino, zahtevo po »štetju manjšine«. Koroški Slovenci se temu upirajo, ker vedo, kakšen je namen takega štetja: čimbolj zastrašiti Slovence in s pomočjo statističnih podatkov, ki bi bili posledica dolgoletnega ponemčevanja in strahovanja, dokazati, kako »neznatna« je slovenska skupnost na Koroškem, in to tembolj, ker jo delijo na celo vrsto umetnih kategorij glede na to, kako ljudje govorijo: slovensko-vindišarsko, vindišarsko slovensko, slovensko, vindišarsko, slovensko-nemško, nemško-slovensko itd. Zanašajo se na zmedenost ljudi glede lastnega jezika, saj slovenskih osnovnih šol sploh ni in ravno to je glavna šibkost slovenske manjšine na Koroškem, ki pospešuje ponemčevanje.

Ce hočejo koroški Nemci štetje, naj ga imajo, toda po podatkih iz časa pred začetkom načrtnega in hotenega ponemčevanja

na Koroškem, iz sredine preteklega stoletja! Slovenci se ne glede na današnje stanje, ki je umetno, posledica psihološkega in dejanske nasilja v času nacizma in tudi pod »demokracijo« Avstrijo oziroma koroško vlado, ne odrečemo ozemlju in ljudstvu, ki sta bila slovenska l. 1850. Drugače bi se lahko reklo, da se nasilje in potujčevanje splača, in to bi bila samo nadaljnja potuha zatiravcem in potujčevavcem, ne samo na Koroškem ampak tudi drugod. Pristati na to, pa bi bilo nemoralno tudi z naše slovenske strani.

Našim koroškim rojakom svetujemo, naj dajo natisniti veliko število lepakov ali letakov s fotografijo 52 Slovencev in drugih, ki so jih nacisti obesili 23. aprila 1944

v ulici Ghega v Trstu, ali tistih 100 žrtev, ki so jih obesili spomladi l. 1945 na Franko-lovem pri Celju, naj jih opremijo z vprašanjem (v nemščini): »Heimatsdienstovec, si jim pomagal tudi ti obešati te ljudi?« in naj jih razširijo v kar največjem številu po vsej koroški deželi. Nalepijo naj jih na vse zidove. Nedvomno se bo kak nekdanji nacist spomnil, da je bil zraven. Eden izmed takih je bil prejšnji lastnik celovške plesne kavarne Lerch, ki so mu sodniki v Celovcu vrnili prostost, nekdanji SS-ovski okrutnež v Trstu. »Korošec« je bil tudi Rösener in še marsikdo. Nedvomno je bilo tudi med rablji precej njihovih »rojako«, ki bi jim plakat poživil spomin na tiste čase. Turistična sezona bi bila ravno primeren čas za tako obujanje »lepih« morilskih spominov. Tujce pa bi opozorila, da je »birt«, ki tako postrežljivo kramlja z njimi, morda nekdanji rabelj, ki je obešal tudi matere majhnih otrok, dekleta in še ne 18-letne fante v Trstu.

RAJE VEČ OTROK!

Ali je zakon o razporoki res eden od najbolj usodnih za nadaljnji obstoj slovenskega naroda in zlasti nas zamejcev, kot to trdi Katoliški glas? Ne poznamo sicer statistike o dosedanjih razporokah med nami, toda vse kaže, da je njih število tako nizko, da odpada vsaka tragičnost. Veliko resnejše je dejstvo, da je tudi med nami mnogo neurejenih in razbitih zakonov kljub temu da se niso poslužili zakona o razporoki; grob o-

stane grob, tudi če je pobeljen! Gnojnega tvora se ne da zdraviti, edino nož je na mestu.

Veliko bolj zaskrbljujoče za našo krepko narodno rast je dejstvo, da se nesorazmerno mnogo naših dobrih, mladih ljudi sploh ne poroči ter tako množi število prostovoljnih stričkov ni tetic. Večinoma so izobraženi, v dobrem socialnem položaju in bi bila za večino od njih naravnost dolžnost, da si ustanovi družno in tako okrepi narod in Cerkev, zlasti ker so povečini krščansko usmerjeni. Vsiljuje se nam vtis kot da je to posledica nekakšne manihejske miselnosti in vzgoje, kot da bi bil zakon nekaj manj vrednega in boguščnega od devišstva ali vsaj celibata. Ali ni škoda njih najlepših let? Ali se je K.g. že kdaj razpisal o tem?

Tudi to daje misliti, da se toliko naših poroči s tujerodci, čeprav ostaja domačih partnerjev na pretek! Tudi tu bi bila prilika, da skrbni K.g. povzdigne kdaj svoj sva-reči prst.

Dragi gospodje pri K.g.: četudi priznavamo vašo gorečnost in dobronamernost, pri nas je razporoka v glavnem izjema in se je bodo posluževali večinoma izvincerkveno usmerjeni ljudje. Ti bodo skušali svoje probleme sami kako urediti in odklanjajo vaše vmešavanje. Raje se zanimajte za bolj pereča zgornja vprašanja. Saj menda vendar ne želite, da bi vas sam Almirante za vašo pomoč javno pohvalil?

Katoličan

—o—

Zakladni minister Colombo zagovarja Italijo pred ministrskim svetom Evropske skupnosti v Bruslju zaradi vladnih ukrepov za omejitev uvoza. Ti ukrepi pomenijo odstop od pravilnikov in načel o svobodni trgovini na področju Evropske skupnosti. Med drugim skuša omejiti Italijo uvoz živine za zakol in drugih živil.

Sodnika Sossija, ki so ga ugrabili pripadniki »Rdečih brigad« v Genovi, še vedno niso našli. Notranji minister Taviani se zadnja dva dni mudi v Genovi in se posvetuje s tamkajšnjimi parlamentarci in predstavniki oblasti, kako okrepiti akcijo iskanja. Sossi pošilja preko ugrabiteljev sporočila, naj se država pogađa z ugrabitelji, ki zahtevajo izpustitev osmih obsojenih kriminalcev.

Pisma uredništvu:

Nacisti res niso bili obzirni

Domneva bivšega uslužbenca pogrebnega podjetja, ki je snemal trupla obešenih talcev v ulici Ghega pred 30 leti, češ da so nacisti svoje žrtve poprej omamili, ne drži. Za to sem pričal sam, ker sem bil dodeljen prav isti skupini talcev.

V tržaške zapore v ul. Coroneo sem dospel s kakimi tridesetimi tovariši iz reških zaporov prav isti dan, ko so ustrelili 71 talcev na Opčinah. Našo skupino je vodil šepajoč SS-ovec, neizmerno surov, ki je na reški postaji pobil na tla moškega, ki nas je preveč pozorno opazoval. Vendar je pa bil do mene grobo odkritosrčen in mi povedal, da so me spravili v nesrečo domači ljudje in ne Nemci. V Coroneu sem osupnil: ker so me zaprli v poseben, še bolj zastražen oddelek, nad čigar vhodom je bilo zapisano: Posebej rezervirano od vrhovnega SS poveljnika. Kmalu sem zvedel, da tu zbirajo talce in da so jih odtod prav davi 72 odpeljali. Pri prvi priliki da smo mi na vrsti.

Kot blisk se je razširila 22. aprila vest, da je bil izvršen atentat na oficirsko menzo v ul. Ghega in da je bilo ubitih pet Nemcev. Že takoj popoldne so nas začeli zbirati v treh velikih sobanah; posebno mnogo je bilo naših mož in fantov s Podnanosa na Pivki. Imeli so še polne nahrbtnike domačih jestvin. Večerje topot nismo dobili ampak smo si delili iz nahrbtnikov. Bila je žalostna zadnja večerja za premnogokaterega. Nič nismo govorili. In potem smo sedeli po tleh, slišati je bilo kak pri-tajen vzdih in ure so tekle v strašnem pričakovanju. Pozneje sem bral v eksistencialistični filozofiji, da človek šele takrat pristno živi, ko zre smrti v oči. Poudariti pa moram, da me je neki notranji glas pomiril, da se mi ne bo nič zgodilo.

Ob treh zjutraj zaslišimo, kako se je ustavila

kolona vojaških kamionov na ulici, ko so prišli po nas. Kmalu zaslišimo vpitje v sosednji sobi in topotanje s škornji, potem se odpro naša vrata, vstopi podčastnik SS in zarjove: Alles auf! Nato začne klicati z lista imena. Dotični je moral vse pustiti ter so ga sunili na hodnik. Eden, Pivčan, je bil bos in se je hotel še hitro obuti, a Nemec ga je nahlulil: Los, los, kamor greš zdaj, ne rabiš nobenih čevljev! Stojim za Nemcem in pogledam skrivaj na listo. Tudi moje ime je na njej, a prečrtano. Nemec je znal le približno brati naša imena in za kak nesporazum pri imenih ali osebah mu ni bilo mar, glavno je bilo število. Pozneje sem se seveda zanimal, če je bil kdo morda žrtev pomo-te oziroma zamenjave. Dobil sem nekaj domnevnih podatkov, a nadaljnji dogodki so preprečili, da bi se še s tem ukvarjal. Pobrli so jih še iz tretje sobe, nato so se vžgali motorji na kamionih in vedeli smo, da so šli v smrt. Šele pozneje smo slišali, kje in kako so pomrli. Komaj so bili Nemci odšli, so se spet odprla vrata ter so se usuli noter jetniški pazniki. Pobrli so vse nahrbtnike odpeljanih, jih zadovoljivo težkali v rokah ter si jih prijateljsko porazdelili med seboj.

Tiste dni so pripeljali z Balkana cele transporte jetnikov in vsi zapori so bili prenatrpani. Tako so pripravili velikanski transport in nas 27. aprila odpeljali v plombiranih živinskih vagonih v koncentracijsko taborišče v Nemčijo. Na neki postaji so nas potem sortirali. Vprašal sem nekega železničarja, kako se imenuje kraj. Ko mi je povedal ime, sem se zasmeljal, in kako ne, saj se mu je reklo Freilassing!

Prof. Rafko Premrl - Gorica

Odločna obsodba fašizma v deželnem svetu

Deželni svet Furlanije - Julijske krajine je v sredo, 8. t.m., na izredni seji sprejel resolucijo, ki odločno obsoja zločinski in podli tentat na slovensko šolo pri Sv. Ivanu v Trstu. Za resolucijo, ki so jo predložili voditelji vseh svetovalskih skupin, razen fašistov, so glasovali vsi deželni svetovalci, razen seveda misinov. Resolucija med drugim ugotavlja, da je do atentata prišlo le nekaj dni potem, ko je fašistični prvak Almirante na shodu v Trstu ščuval k narodnostni mržnji v trenutku, ki je posebno kočljiv za odnose med Italijo in Jugoslavijo, namen tega atentata pa je skaliti ozračje omikanega sožitja in zadati moralen udarec slovenski manjšini. Zato deželni svet poudarja potrebo, da se odkrijejo ni zgledno kaznujejo početniki zločinskega dejanja in njihovi gospodarji, hkrati pa potrjuje svojo voljo, da se državljanom slovenskega jezika v Furlaniji - Julijski krajini zagotovijo pravice, ki jih predvidevajo člena 3 in 6 republiške ustave in člen 3 posebnega statuta. Deželni svet poziva parlament, naj sprejme primerne ukrepe v luči globalne zaščite slovenske manjšine.

Podli fašistični atentat z dne 27. aprila je odločno obsodil predsednik deželne vlade Comelli, za njim pa so spregovorili predstavniki vseh svetovalskih skupin. Deželni svetovalci Slovenske skupnosti dr. Drago

VSJAJ TEGA NISO KRIVI MLADI!

Mladim starejši radi nalagajo vse mogoče napake in slabe navade. A glede ene so gotovo nedolžni: med mnogimi ponočnjaki, ki se okrog polnoči in še pozneje majo po tržaških cestah, se opirajoč na zidove pomikajo naprej, na kakem vogalu izbruhajo preobilno zavžito vino z ostanki večerje in nadlegujejo mimoidoče ljudi ali kričijo nerazumljive besede in psovke, ni niti enega mladega človeka. Vsi spadajo k stari generaciji, ki bi se rada vsiljevala za vzgled mladim. Dobro samo, da mladi ob tisti uri že spijo, da ne vidijo takih »vzglede«.

Štoka je v svojem govoru ugotovil, da so izzivalne besede političnega tajnika MSI in eksplozija bombe pred slovensko šolo pri Sv. Ivanu pretresle slovensko prebivalstvo, a ga prav gotovo niso zastrašile. Slovenci (dalje na 8. strani)

—o—

PROTIFASISTIČNO ZBOROVANJE V NABREŽINI

V torek zvečer je Skupna slovenska lista pripravila v Nabrežini javno protifašistično zborovanje svojim somišljenikom. Shoda se je udeležilo zelo veliko število ljudi iz vse občine. Vse prisotne je najprej pozdravil občinski odbornik Antek Terčon, zatem pa je župan Legiša dolgo in zelo poglobljeno spregovoril o nevarnosti obnavljanja fašizma zlasti v naših krajih in o skritih razlogih, zakaj do tega poskusa spet prihaja.

Občinski svetovalci Bojan Brezigar pa je spregovoril o raznih aktualnih temah. Govoril je tudi tajnik Slovenske skupnosti dr. Štoka.

STRAŠNO DEJANJE V NASELBINI SV. SERGEJA

V naselbini sv. Sergeja v Trstu se je zgodilo v sredo strašno hudodelstvo. Pietro Stancich, doma iz Milj, ulica Felluga 36, je z nožem do smrti zabodel 19-letno dijakinjo — maturantko Argijo Marchesi, svojo daljno sorodnico po materi. Ko ni bilo nikogar doma razen Argije, je prišel v stanovanje, kjer je nekoč že opravil neka popravila, in je verjetno hotel deklo posiliti. Ko je hotela zbežati iz stanovanja, jo je blizu vrat dohitel in zabodel, nato pa ranil z nožem še samega sebe, verjetno zato, da bi simuliral samomor. Nesrečno Argijo je našel oče, ko se je vrnil z dela, mrtvo pri vratih, in v kuhinji pod mizo ranjenega morilca. Nesrečna Argijina mati je hotela v obupu skočiti skozi okni. Etancich je baje iz bujskega okraja v Istri. Enako družina žrtve.

Zadnjih nekaj let se kar po vrsti dogajajo v našem mestu strašni umori, katerih žrtve so ženske, stare in mlade, in morilci ostanejo večkrat neznani. Nekateri menijo, da je to posledica znanega zakona Merlin, po katerem so zaprli javne hiše.

Protestna izjava ravnateljev vseh slovenskih šol na Tržaškem

Prejeli smo še več protestnih izjav proti zahrbtnemu zastraševalnemu atentatu na slovensko šolo pri Sv. Ivanu:

Šolski nadzornik, didaktični ravnatelji slovenskih šol in ravnatelji srednjih in višjih šol na Tržaškem, zbrani 29. aprila 1974 v šoli pri Sv. Ivanu, ki je bila pred dvema dnevoma ponovno tarča fašističnega bombnega atentata, ogorčeno obsojamo tako zločinsko početje v škodo slovenske etnične skupnosti v Italiji.

Ugotavljamo, da je napad na slovensko šolo obenem napad na celotni slovenski življenjski prostor, ki zasleduje mirno sožitje med obema narodoma.

Pozivamo odgovorne oblasti, da takoj prevzamejo vse potrebne ukrepe, da se enkrat za vselej napravi konec takim neodgovornim zločinskim

dejanjem, kajti krivci in njihovi pošiljatelji so oblastem dobro znani.

Resolucijo smo poslali predsedniku vlade, notranjemu in prosvetnemu ministru, predsedniku dežele in deželnemu svetu, tržaškemu prefektu, predsedniku tržaške pokrajine, tržaškemu županu, šolskemu in deželnemu skrbniku, jugoslovansko-italijanski mešani komisiji, slovenskemu in italijanskemu krajevnemu časopisu, generalnemu prokuratorju.

PROFESORSKI ZBOR LICEJA »FRANCE PREŠEREN«

Profesorski zbor Znanstvenega liceja »F. Prešeren« v Trstu, zbran na izredni seji dne 30. aprila 1974, ogorčen zaradi podlega atentata na slovensko šolo pri Sv. Ivanu,

obsoja ponovni zločinski napad na ustanovo, ki je zaradi težkih krvavih žrtev naši narodni skupnosti še posebno pri srcu;

zahteva od pristojnih oblasti, da nemudoma izvedejo vse ukrepe, ki so potrebni za izsleditev in kaznovanje neposrednih in posrednih krivcev;

zahteva, da iste oblasti posvetijo večjo pozornost pouku prave demokratične državljske vzgoje s poglobljenim osvetljevanjem obdobja, v katerem je bila ideologija, ki je botrovala temu nasilnemu dejanju, na oblasti;

poziva pristojne oblasti, da s primernimi energičnimi ukrepi zagotovijo varnost naših dijakov in vsega šolskega osebja ter reden potek pouka.

PROFESORSKI ZBOR NIŽJE SREDNJE ŠOLE »IVAN CANKAR«

Profesorski zbor nižje srednje šole »Ivan Cankar« pri Sv. Jakobu v Trstu, zbran na izredni seji dne 30. t.m., z globokim ogorčenjem protestira proti

(Dalje na 5. strani)

—o—

V Zagradcu pri Zgoniku je žena Anica rodila brhkega sina našemu članu Pepiju Milčiču.

Srečnima staršema, bratcu in sestricama priskrbe čestitke, novorojenčku pa mnogo voščil, da bi zrastel v krepkega slovenskega fanta.

Zveza neposrednih obdelovalcev, Trst

Volilna propaganda pri nas

Jutri zvečer se bo po vsej Italiji zaključila volilna propaganda za ljudsko glasovanje o odpravi razporoke. Kot je bilo pričakovati, so se posamezne stranke in skupine v teh zadnjih dneh močno razvnele in v svoji volilni propagandi včasih segale tudi na kočljiva vprašanja političnega ravnotežja v državi.

Na Tržaškem in Goriškem je bil volilni boj veliko bolj miren. Po cestah nismo videli kupov volilne propagande, kot se je to redno dogajalo pri drugih volitvah, tudi po pošti je prihajalo vsekakor manj publikacij kot navadno. Omejeno je bilo tudi število letečih volilnih shodov po raznih predelih obeh pokrajin. Tudi sicer je treba poudariti, da se je ton volilnih posegov po časopisu obdržal na umerjenem ravnotežju.

S tem so stranke in skupine, ki so posegale v predvolilno kampanjo, pokazale vsaj pri nas določen resen in odgovoren pristop k javni razpravi o civilnih pravicah državljanov. Samo če izvzamemo Almirantejev

provokatorski govor pred desetimi dnevi na trgu Goldoni, so bili vsi ostali govorniki tako za »da« kot za »ne« v svojih izjavah previdni in resni.

Tudi med slovensko manjšino ni bilo opaziti hudih spopadov med obema frontama. Morda tudi zato, ker v vsem predvolilnem obdobju ni bilo slišati javnih nastopov ali okroglih miz s strani tistih, ki so proti razporoki. Omenili bi le vrsto člankov Katoliškega glasa, ki se je z znanimi argumenti zavzemal za odpravo zakona o razporoki. Poleg tega pa je tržaška sekcija proti razporoki razširila po nekaterih vaseh na Krasu slovenski prevod svojih argumentov za »da«.

Na drugi strani pa gre omeniti shode, ki jih je po raznih krajih pripravila komunistična stranka in okrogle mize po večjih krajih, ki so se jih na pobudo krajevnih kulturnih organizacij udeležili slovenski predstavniki socialistične in komunistične stranke ter član koordinacijskega odbora katoličanov za »ne«.

GLAS IZ GORICE:

»DA« - »NE«

Tudi v Gorici in po okoliških vaseh se do zadnjih dni slišijo pozavne, ki trobijo za »da« ali »ne« pri nedeljskem referendumu. Predvsem moramo ugotoviti, da vlada zlasti med preprostimi sloji velika nejasnost glede odločitve. Po mnenju italijanske javnosti bodo glasovi za odpravo zakonske določbe Baslini-Fortuna, to je proti razporoki, približno enaki glasovom, da dosedanji zakon ostane.

Seveda, mnogi agitatorji na obeh straneh še vedno hote ali nehoti zmešajo oba pojma, to je zakon-zakrament in zakon-Fortuna - Baslini.

Nekatere brumne duše mislijo celo, da so za razporoko, če prečrtajo »si« in narobe, ne pa, da kdor prečrta »si«, je za odpravo razporoke in za to, da se odpravi sedaj veljavni zakon Fortuna-Baslini.

Značilno je tudi, da italijanske stranke precej računajo na slovenske glasove. Menijo, da bodo katoliški somišljeniki SDZ glasovali »da« in s tem potrdili svoje zaveznitvo s krščansko demokracijo, liberalna in napredna struja pa da bo glasovala »ne« sicer pa, pristavljajo »Piccolov« dopisnik, se ni SDZ uradno izjavila ne za »da«, ne za »ne« in prepušča svojim volivcem, naj se odločijo po svoji vesti.

Nadaljnja značilnost v teh dneh je tudi ta, da ni po reklamnih volilnih deskah še nobenih slovenskih lepakov.

Slovenski volilec se upravičeno sprašuje, ali nas bodo »dajevci« in »nejevci« šele po 12. maju poznali. Zdaj nam pa eni od daleč grozijo z gorjačo, drugi pa opozarjajo na krščansko zavest.

Nobena plat pa noče priznati, da se je vprašanje referenduma politiziralo in da hočejo različne stranke iz njega kovati svoj politični kapital, tako na levi kot na desni strani.

Za trdnost zakonske zveze in družin jim ne gre.

Mi pa vemo, da je prav zdravje naših slovenskih družin in ohranilo naš narod.

Po drugi strani pa ne smemo pozabljati, da je v naravi vsakega zakona (postave) nekaj trdega in tudi pomanjkljivega. To pa še ni razlog, da se mora taka postava takoj odpraviti, ampak se mora popraviti, sicer bi prenehala vsaka ustavna varnost in stalnost naravnega reda.

Slovenski človek, v kolikor je krščansko usmerjen, se navidez nahaja med Scilo in

Karibdo, v resnici pa ni tako. Priznava vrednote zakonske zveze kot temelja naših družin, odklanja pa izrabljanje teh čustev kot merilo za politično pripadnost tej ali drugi stranki.

V volilni kabini se bo ravnal po razsodbi svoje vesti, ki je edino pravo merilo njegovih odločitev.

ODLIČEN ROJAK

Na osrednjem sedežu Skupnega evropskega tržišča v Bruslju je bil prejšnji mesec nastavljen kot prevajalec profesor Klavdij Černoja iz Beneške Slovenije. Za osem mest uradnega prevajalca se je v Italiji potegovalo 3300 kandidatov. Izpise sta iz vseh Benečij prestala le dva, eden je prav Černoja. Doslej je bil profesor angleščine na srednji šoli v Špetru in profesor francoščine na višji srednji šoli v Vidmu. Govori in piše v petih jezikih. Deluje tudi kot odbor-nik prosvetnega društva »I. Trinko« v Čedadu.

UMETNISKA RAZSTAVA

Slovensko kat. akademsko društvo v Gorici je odprlo v soboto, 4. maja, umetniško razstavo goriškega slikarja Andreja Košica. Ta je že četrta mojstrova razstava v letošnjem letu. Predstavlja svoja najnovejša dela, večinoma olja, doslej je večinoma porabljal akvarel.

Razstava je odprta v atriju Katoliškega doma v Gorici, drevored XX. septembra, 85. Odprta bo do 23. maja, in sicer ob četrtkih in sobotah od 16. do 19. ure, ob nedeljah od 10. do 12. ure.

Steuerjan

Resolucija občinskega sveta

Steuerjanski občinski svet, zbran na izredni seji dne 2. maja 1974, se pridružuje splošni obsodbi bombnega atentata na slovenske šole v Trstu, izvršenega le dobrih osem dni po nesramnem Almirantejevem govoru, polnem sovraštva do Slovencev, in poudarja v imenu vsega domačega prebivalstva, da je tako početje nedopustno v demokratični državi, ki priznava vsem državljanom enake pravice ne glede na narodno pripadnost, versko in politično prepričanje, in ki je zlasti v tem trenutku skrajno škodljivo za mirno sožitje in sodelovanje med tu živčima narodoma.

Atentat so obsodili tudi vidni italijanski predstavniki in sama vlada, a to še ni dovolj. Zato zahtevamo, da bodo temu čimprej sledili konkretni koraki, kajti le tako se bo do preprečila druga podobna dejanja, in da se izsledijo in kaznujejo tisti, ki so zločinski načrt izvedli, in tisti, ki so zanj dali pobudo.

Slovenci smo preveč pretrpeli v dobi fašistične diktature, da bi mogli ravnodušno gledati na oživiljanje takih terorističnih metod, ki so v kričečem nasprotju z določili republikanske ustave. Živeti hočemo še dalje v miru in svobodno, to pa nam mora za-

S TRŽAŠKEGA

Protestna izjava

(Nadaljevanje s 4. strani)

najnovejšemu podlemu napadu na slovensko šolo pri Sv. Ivanu. Zahteva, da pristojne oblasti zločin- ce čimprej izsledijo in najstrožje kaznujejo. Ob- last naj končno prepove vsakršno netenje narodnostne mrznje, ki lahko usodno vpliva na nadaljnji razvoj sožitja med tukajšnjim prebivalstvom obeh narod- nosti!

OSEBJE SREDNJE ŠOLE »SV. CIRILA IN METODA«

Osebe Srednje šole s slovenskim učnim jezi- kom »Sv. Cirila in Metoda« v zvezi z bombnim aten- tatom, ki je bil izvršen na šolo v ulici Caravag- gio 4,

obsoja podlo dejanje, da so se atentatorji lotili slovenske šolske ustanove in povzročili veliko ma- terialno škodo,

ugotavlja, da je bilo zločinsko dejanje name- njeno kaljenju mirnega sožitja in bi lahko povzro- čilo tudi človeške žrtve;

zahteva od odgovornih oblasti, da odkrijejo zlo- čince, njih mandatorje, izvrševalce in hujšakače ter da jih kaznujejo za njihova mračna dejanja in da uspešno poskrbijo za varnost mladine in vsega šolskega osebja.

SKAVTI IN SKAVTINJE

Vodstvo Slovenskih tržaških skavtinj in Sloven- skih tržaških skavtov izražata svoje ogorčenje nad podlim atentatom na slovensko šolo pri Sv. Iva- nu. Ko od oblasti pričakujemo kaznovanje krivcev in ukrepe, ki naj preprečijo vsako podobno de- janje, se obvezujemo, da bosta naši organizaciji na- daljevali z vzgojnim delom, ki teži k bratstvu in odgovornemu vključevanju v družbo.

ČESTITAMO

Pred kratkim je obhajal osemdesetletnico dr. Janko Glaser. Kot pravnik in begunec je deloval svoj čas v Beogradu, v povojnem času pa kot čas- nikar v Trstu. Želimo mu, da bi doživel še veliko srečnih let.

Prijatelji in uredništvo

NASE ČESTITKE

V cerkvi v Jazbinah sta si 24. aprila ob- ljubila večno zvestobo Ivanka Klanjšček in Izidor Prinčič, oba doma iz Jazbin. Zenin je že dolgo let občinski svetovalec števerjanske občine. Bil je tudi kot aktiven član v stro- kovnih kmetijskih družbah.

Dne 4. maja sta se v števerjanski cerkvi poročila Nada Skorjanc in Giorgio Lussini iz Gorice. Nevesta je že dolgo časa članica pro- svetnega društva »Fr. B. Sedej« in je tudi vneta pevka pri cerkvenem pevskem zboru.

Števerjanska soseska želi obema paroma dosti sreče in blagoslova na novi življenjski poti.

gotoviti državna oblast z odločnim nastopom proti vsem tistim silam, katerih edini na- men je uničenje demokratičnega rela v Ita- liji.

IV. FESTIVAL

Kakor smo že javili, se bo IV. Festival ljudskih pevskih in glasbenih ansamblov raz- vijal 8. in 9. junija med borovci v Štever- janu.

Za nastop se je prijavilo že 25 skupin, največ iz Jugoslavije. Dosti jih je tudi iz Ko- roške, Tržaške in oGriške. Kot gostje so povabljeni tudi ansambel Mihe Dovžana, pevka Ivanka Kraševac in kvintet Gorenjci.

Dve posebni komisiji bosta izrekli sod- be o najboljši glasbi in o najboljšem bese- dilu. Zmagovalce za najvišjo nagrado 150 ti- soč lir bo izbralo občinstvo.

Celoten program bo posnel Radio Trst A. Prosvetno društvo F. B. Sedej bo poskr- belo tudi za dobro kapljico in slasten pri- grizek. Oba dni se bo gotovo zbralo na vrhu naših Brd dosti ljubiteljev slovenske ljud- sko-zabavne glasbe, ki bodo dali s svojo pri- sotnostjo poguma za nadaljnje prosvetno de- lo števerjanski mladini.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

REVIJA "SREČANJA"

Izšla je nova, 41. in 42. številka revije »Srečanja«, ki pa zadnje čase menjava svoje urednike in kot je videti, tudi svoj koncept urejevanja. Na uvodnem mestu prinaša tokrat obširno in zanimivo poročilo o pogovoru o varstvu okolja, ki ga je priredilo uredništvo 24. januarja letos. Tega pogovora za okroglo mizo se je udeležilo 20 javnih, kulturnih in drugih osebnosti oziroma strokovnjakov z raznih področij. Napisan prispevek pa je poslal prof. France Habe iz Postojne, sodelavec Inštituta za raziskovanje Krasa.

Ker so obravnavali konkretne probleme, namreč varstvo pokrajine na Primorskem, zlasti v Soški dolini in Trnovskem gozdu, ne pa se izgubljali v abstraktnih tezah, je razumljivo, da je zadobil pogovor zelo aktualen značaj. Med drugim so ugotovili, da gradnja elektrarne v Soški dolini ni potrebna iz gospodarskih vzrokov, ker tam baje delavcev že primanjkuje. Zavzeli so se za ohranitev Trnovskega gozda, predvsem pa poudarili nujnost, da industrijski objekti ne bi smeli biti brez snailnih naprav. Zanimiv je bil predlog dr. Kovačiča, da bi mladinsko akcijo, ki jo pripravljajo na Tolminskem in bo zajela okrog sto mladih, preusmerili v akcijo za snaženje bregov Soče in Idrijce. S tem bi pomagali vzgajati tamkajšnje ljudi v ekološkem duhu, predvsem pa mladi rod sam. Peter Žigon pa je opozoril, da bi morali tudi v učnih programih osnovnih in srednjih šol posvetiti vprašanju ohranitve narave več pozornosti.

Viljem Pahor je objavil članek o »delegatskem sistemu in sindikatu«, N. Lisjak je prispevala razmišljanje o razširjenosti mamil med slovensko mladino na Primorskem na osnovi ankete, ki so jo izvedli v Novi Gorici. Kaže, da so postala mamila resna grožnja tudi že za primorsko mladino, čeprav se večina dobro zaveda njihove nevarnosti. Zanimive so navedbe ankete, zakaj se mladi sploh začnajo zanimati in vdajati mamilom.

V drugačnem smislu je zanimiv in aktualen

članek, ali bolje rečeno kratka razprava z naslovom »Kralj Matjaž, ampak s Kokovega«, ki jo je napisal pisatelj Saša Vuga. V njej je namreč upravičeno nastopil proti neumnosti, ki še vedno ni iztrebljena iz slovenskih čitank in niti iz zgodovinskih knjig, namreč da so Slovenci poimenovali svojega mitičnega kralja Matjaža po okrutnem in razbojniškem madžarskem kralju Matiji Korvinu, ki je med drugim hudo oplnil pol Koroške in dal pobiti veliko slovenskih kmetov. Trditi, da so potem slovenski kmetje in posebno koroški — tam je največ povesti o Kralju Matjažu — proglasili za svojega junaka madžarskega okrutneža, ki jih je pobijal, bi bilo isto, kakor če bi pričakovali, da bo slovenski človek proglasil za svojega junaka na primer nemškega policijskega generala Roesenerja — pravi Saša Vuga in ima seveda popolnoma prav. Tej bedastoči, ki jo z neko čudno zagrizenostjo širijo celo razni slovenski etnografi in zgodovinarji, je treba napraviti enkrat konec.

Dr. Ivo Juvančič piše o dogajanju na Primorskem v letih 1942 in 1943, in temu je posvečenih še več drugih člankov. Slavica Plahuta pa se spominja 30-letnice smrti pesnika Stanka Vuka.

—o—

GLASBENA MATICA — TRST

Mala dvorana kulturnega doma

Sobota, 11. maja 1974 - ob 20. uri

I. ZAKLJUČNA AKADEMIJA GLASBENE ŠOLE
s sodelovanjem orkestra GLASBENE MATICE

Solisti — gojenci glasbene šole:

Nives Košuta, Erika Slama, Marija Moreale,

Riccardo Pergolis — blokflavte

Tea Košuta — klavir

Silvio Pibovec — klarinet

Črtomir Šiškovič — violina

Dirigenta:

Janko Ban

Oskar Kjuder

»Glasnik Slovenskega duhovniškega društva«

Samo vsake četrta leta izide revija »Glasnik Slovenskega duhovniškega društva« in to le na 48 straneh, vendar pa je vsebinsko zelo zanimiva in spada med tiste publikacije, ki bodo nekoč predstavljale nujen vir za sodobno slovensko zgodovino, ali bolje rečeno, za zgodovino pisje o današnjem času.

Prva letošnja številka, ki je te dni prispela do nas, obravnava na uvodnem mestu srebrni jubilej Slovenskega duhovniškega društva. Uvodnik je napisal Jože Gregorič in na čelo mu je postavil tele Finžgarjeve besede: »Cvet, ki se smeje v sami pomladi, s prvim vetrom pa odpade, ni še nikoli rodil sadu. Kdor se boji vročega sonca in treska, ni živ. Dnevi brez viharja, brez kopnenja, brez ran in krvi, nanizani eden na drugega, niso življenje, ampak koledar, pratika. Toda ogrel se ob tem ognju ne bo nihče. Kogar pa zgrabi usoda in ga kajkrat prikrivi k tlom, a se v trenutku, ko bi imelo počiti v križu, dvigne s silno močjo ter hodi pot naprej, ta živi življenje, vredno življenja.«

Sledi poročilo Janeza Korošca o Slovencih v

zamejstvu. Tokrat poroča največ o dogajanju na Koroškem. Ta duhovniški Vestnik je edina slovenska revija, ki redno in sistematično prinaša poročila o dogajanju pri slovenskih manjšinah v zamejstvu. Jože Gregorič je prispeval tudi razpravo »Podoba duhovnika v Trdinovih spisih«, ki se bo nadaljevala. Za jezikoslovce in kulturne zgodovinarje ter sploh za vse, ki jim je pri srcu slovenska zgodovina, pa so poseben užitek pridige Petra Pavla Glavarja iz prve polovice 18. stoletja, objavljene v izvirnem jeziku, a z današnjim pravopisom. Iz njih je razvidna miselnost tedanjih ljudi na Slovenskem, pa tudi marsikakšna zanimiva kulturno-zgodovinska drobtina. Etbin Bojc nadaljuje razpravo »Kratke biografije naših najstarejših šolnikov«. Ta dozdevno skromna razprava ima veliko večjo zgodovinsko vrednost, kot se zdi na prvi pogled. Lojze Jože Žabkar pa je prispeval »Tri romarske pesmi«. V rubriki »Med knjigami« so objavljene temeljite in resne ocene Jožeta Gregoriča o mohorjevih in drugih knjigah, na koncu pa prinaša revija razna poročila, kroniko in osmrtnice, ki so tudi vir zanimivih zgodovinskih podatkov.

PISMO IVANA MRAKA RO

Kako so igralci tržaške radio družine odigrali mojo himnično tragedijo Rdeča Maša? Mar ni neutrudni režiser Jože Peterlin tega preobčutljivega teksta postavil v prvem zamahu na trdne noge? Mar nisem, poslušalec, ugotovil, da je režiser tenkoslušno ujel ritem moje besede in da so igralci, naj se jih imenoma domislim: Franko Žerjal kot Drago, Glavko Turk kot Kogoj, Ivana Placer kot Marja, Miro Opelt kot Erman, Danilo Pertot kot Fedja, Ivan Buzečan kot Mihael in Jurij Lipovec kot p. Ambrozij; mar niso imenovani doživeto in trdno izoblikovali v delu nastopajoče?

Mar ni Taras Kermauner ugotovil in mu ni Janez Gradišnik pritrdil, da gre v tem slučaju, za izjemen tekst slovenske literature? Mar nisem v Trstu doživel (v celoti vzeto) najbolj avtentični prednost enega mojih del?

Mar niso patos, ki je navzoč v podstatu slehernega mojega dela, vklebali v svoj realizem in ga s tem tudi v svoji interpretaciji scela overodostojili? Mar niso dovolj jasno izpovedali zemeljske uklenjenosti — vsakega bitja posebej — uklenjenosti v tragični samoporečni logos — vsakršnega — tudi najplemenitejšega udejstvovanja?

Mar pater Ambrozij — kot učitelj — ne doživi spričo nas, ne le smrt Fedje in Mihaela, marveč tudi popoln moralni in mentalni razkroj — svojega učenca — gestapovca Ermana?

Mar niso pokazali, ti vrli Tržacani, borce narodno osvobodilne borbe, aktiviste in ilegalce v vseh njihovih zanosih, v njihovih vztrepetih, v njihovem nezasilšanem samožrtvovanju, kot v njihovi tragični samoogorčenosti?

Zakaj tole zapisujem?

Povedati tem, dragim mi, igralcem, povedati spoštovanemu Jožetu Peterlinu, kako čutim, vem, se zavedam, kolikšen trud so vložili v študij Rdeče Maše — in kako so jim bili v osnovi kos.

Z bratovsko prisrčnostjo — hvala.

IVAN MRAK

POČASTITEV STANKA VUKA IN ŽENE

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu je v ponedeljek zvečer priredilo v svojih prostorih v ulici Donizetti spominski večer na čast pesnika Stanka Vuka in njegove žene Danice roj. Tomažič, v zvezi s 30. obletnico njune smrti. O Vuku in njegovem literarnemu delu sta govorila kritik Lino Legiša in Milko Matičetov, ki sta objavila pred leti iz njegove zapuščine knjigo »Zemlja na zahodu«. Posebno zanimivo je bilo tudi tisto, kar je povedal o Vuku Boris Pahor, ki je bil njegov prijatelj. Beseda v diskusiji je nanesla seveda tudi na še vedno nerešeno uganko njune smrti. Na sporedu so bile tudi recitacije Vukovih pesmi. Recitali so jih člani Radijskega odra.

Zbralo se je veliko ljudi, ki so z največjim zanimanjem sledili govornikom in recitatorjem.

MLADI, PRIDITE NA PREDAVANJE V SKK

V soboto, 11. t.m. bo v Slovenskem kulturnem klubu v Donizettijevi ulici na sporedu predavanje o spolni vzgoji. Znana predavateljica in zdravstvena pedagoginja ter publicistka gospa Majda Musek iz Ljubljane bo predavala o temi »Osnove človekove ljubezni«. Začetek ob 19.15.

RAZSTAVA O OVČJIH PLANINAH

Muzej v Novi Gorici je priredil v prostorih gradu Kromberk etnografsko razstavo »Ovčje planine v porečju zgornje Soče '73«. Razstava bo odprta do konca junija ob delavnikih (razen sobot) od 8. do 14. ure, ob nedeljah pa od 13. do 18. ure.

Sodobno kmetijstvo

Pohiteti z gnojenjem vinograda

Gnojenje močno vpliva na količino in kakovost pridelka. S smotrnim gnojenjem, ki vsebuje organska kot tudi rudninska knojila, skrbimo, da zemlji vrnemo tisto, kar ji je rastlina vzela in da damo rastlini dodatno količino hranilnih snovi, ki so potrebna za doseg zaželenega pridelka. Ta delež znaša 30-100 odst. tistega, kar zemlji vračamo. Povprečno odvzame roden vinograd letno 120 kg čistega dušika (N), 40 kg čistega fosfora (P) in 140 kg čistega kalija (K). Najmanj toliko moramo zemlji vsako leto vrniti. Ker navadno pri nas izdatno gnojijo s hlevskim gnojem, je treba pri odmerjanju količine rudninskih gnojil odšteti količino snovi, ki smo jih dali zemlji s hlevskim gnojem. Če bi dali letno 20 vozov dobrega hlevskega gnoja na hektar vinogradniške površine, bi s tem zemlja dobila približno 86 kg čistega dušika, 42 kg čistega fosfora in 126 kg čistega kalija. Prav gotovo so količine hlevskega gnoja in zlasti njegova kakovost daleč pod omenjenimi vrednostmi in je zato nujno izvesti redno dopolnilno gnojenje z rudninskimi gnojili. Navadno gnojimo vinograde istočasno z obdelovanjem, in sicer v zimskih mesecih. Pomladi trosimo le hitro topljiva dušična gnojila. Če tega nismo do sedaj storili, potem je bolje, da gnojenje s čistim dušičnim gnojilom opustimo, razen če niso trte zelo zaostale v razvoju. V tem času trosimo navadno le kompleksna gnojila z zelo nizkim deležem dušika in visokim deležem fosfora in kalija. Ker pa je znano, da ima tudi trta, kot sicer skoraj vsaka rastlina, neke posebne zahteve in da reagira na določena gnojila bolje kot na druga, bo še najboljše, če sedaj trosimo 6 stotov superfosfata in 5 stotov kalijevega sulfata na hektar, seveda če bodo omenjena rudninska gnojila na razpolago. Kljub podra-

žitvi, ki je prizadela vsa gnojila, je težko dobiti omenjeni dve gnojili.

Mogoče še nekaj besed o tem, kakšno vlogo imajo ta gnojila oz. elementi pri rasti vinske trte.

Dušik pospešuje rast listov in mladik in vpliva tako v odločilni meri na količino pridelka. Kot že omenjeno, je najbolj ugoden čas za gnojenje z dušikom že mimo — to je treba opraviti do konca aprila —, z izjemo nasadov s slabo razvitimi trtami. Pozno gnojenje z dušikom ni priporočljivo, ker bi sicer trta ne dozorela dobro v svojih lesenih delih in bi jo utegnili prizadeti jeseni zgodnji vdori mraza.

Fosfor je potreben za brezhibno oploditev, pospešuje zorenje lesa in grozdja in s tem zboljšuje kvaliteto vina. Povrh je sestavni del beljakovin. Pomembno je tudi vedeti, da fosfor preprečuje osipanje grozdčev po cvetenju. Kalij tudi pospešuje rast, vendar je za trto važen predvsem zato, ker večja količina škroba, ki se spremeni v sladkor in tako torej vpliva na kvaliteto vina. Trta je prav posebno zahtevna glede kalija. Trto nekateri imenujejo tudi »kalijeva rastlina«.

Enostransko gnojenje bi torej ne bilo posebno ugodno. Posebno napačno je gnojiti s hlevskim gnojem in nato samo z dušičnimi gnojili. Bujna rast ni še vse. Gnojenje mora biti vedno uravnovešeno in prilagojeno potrebam posamezne sorte, talnim razmeram, starosti, letnemu času, legi itd. Uravnovešeno gnojenje pomeni tudi, da moramo trto dopolnilno gnojiti z apnom, železom, bakrom in drugimi t.i. mikroelementi, katerim pripisujejo strokovnjaki pomembno vlogo npr. pri nastajanju vitaminov. Pri izbiri kompleksnega gnojila pazimo, da vsebujejo tudi mikroelemente.

Občine naj poskrbijo za zaščito kmetovalcev

»Zveza neposrednih obdelovalcev obsoja neodgovorno ravnanje nekaterih izletnikov, posebno tistih, ki z motorji vozijo po privatnih parcelah, četudi ograjenih, in povzročajo veliko škodo na travi in detelji in obenem plašijo živino.«

S tem protestom se je Zveza, po razgovorih, ki jih je imela s kmetovalci iz Cerovelj in Mavhinj, dne 29. aprila obrnila do devinsko-nabrežinske občinske uprave z zahtevo, da se poskrbi, da se podobni dogodki ne bodo ponavljali. Hkrati je sindikalna organizacija opozorila, da je turistična cesta, ki pelje na Kolišče in po kateri kmetje ženejo živino na pašo, odprta prometu brez katerekoli hitrostne omejitve, čeprav je ozka in je vidljivost omejena. Govor je nanesele tudi na požar, ki je pred kakim mesecem prizadel lastnike zemljišč okoli občinskega smetišča.

Ob koncu razgovora je Zveza neposrednih obdelovalcev postavila tele zahteve:

— ob sobotah in nedeljah naj bo v omenjenih vaseh prisoten občinski stražnik;

— ob cesti na Kolišče naj se postavijo prometni znaki, ki naj prepovejo vožnjo z vozili in motorji, z izjemo za kmečka vozila;

— po vasi in poljskih poteh naj se strogo zabrani vožnja z motorji (motocross);

— občina naj poskrbi, da se prepreči nevarnost nadaljnjih požarov iz smetišča, in naj poravnava škodo, ki so jo imeli kmetje od zadnjega požara. Pri tem poudarja, da je že zadnji čas, da se ukine odlaganje smeti na omenjenem kraju in se poskrbi za njih odvažanje v upepeljevalnike pri Trstu ali pri Trzinu.

P.S. V zadnjem trenutku smo zvedeli, da je občinska uprava že poskrbela za postavitev prometnih znakov na cesti, ki pelje na Kolišče. Upamo, da je to korak na poti konkretnega reševanja problemov, ki od blizu zanimajo našega kmeta. Želimo obenem, da bi isti organi prav tako pospešeno ugodili tudi ostalim našim zahtevam.

Zakaj je odstopil Willy Brandt

(nadaljevanje s 2. strani)

ta do tega, da je pustil kanclerstvo in se bo posvetil rajši delu v stranki, da jo pripravi na volitve. Za zdaj je namreč še vedno strančin tajnik.

Tretji vzrok je morda njegovo slabo zdravje. Že dalje časa se njegovo zdravstveno stanje slabša in mnogim se je zdel zadnji čas zelo postaran. Pompidoujeva nenadna smrt ga je morda globlje pretresla, kot je kdo slutil. In četrti vzrok je morda razočaranje nad pičlimi rezultati njegove proslavljene politike do Vzhoda. Začel jo je z najboljšimi upi in je menil, da bo s tem, če bo ponudil roko Sovjetski zvezi in nato Poljski, Vzhodni Nemčiji in Čehoslovaški, pripravil državna in partijska vodstva teh držav, da bodo pristala na spravo in na iskreno sodelovanje. Res so radi pograbil njegovo roko in z zadoščenjem ugotovili njegovo pobudo, pa tudi podpisovali sporazume in pogodbe, toda v bistvu se ni nič spremenilo, politika Vzhoda do Nemčije je ostala prav tako nezaupljiva in v bistvu sovražna, kot je bila prej. Do zbližanja med obema Nemčijama ni prišlo, zid med obema Berlinoma še vedno stoji, na meji se še vedno vlečejo žične pregrade in minska polja, Vzhodni Nemci (razen vohunov) še vedno ne smejo v Zahodni Berlin in v Zahodno Nemčijo in mejni stražniki še vedno streljajo begunce. Ljudje v Zahodni Nemčiji se sprašujejo, ali ni bil Brandt morda malo preveč naiven tudi v tem? In morda se sprašuje to tudi Brandt.

Ni slučaj, da trdijo, da bo politika njegovega naslednika bolj »zahodnjaška«.

Nekateri očitajo Brandtu tudi počasnost in neučinkovitost pri reševanju notranjih gospodarskih, socialnih in političnih problemov, češ da je bil premalo energičen in odločen. Tudi to bo do neke mere držalo, vprašanje pa je, če bi bil mogel — ali bo mogel — kdo drugi napraviti več, kajti tudi v gospodarskem pogledu dozdevno tako zdravo Nemčijo je zagrabil vrtnec inflacije in kriz in tudi tam se širi bacil zunanjeparlamentarnega ekstremizma, totalitarizma in kriminalpolitičnega nasilja. Vse štiri velike države evropskega zahoda — Francija, Anglija, Italija in Nemčija — so se znašle danes v stanju nekake progresivne notranje družbene paralize, katere točnega vzroka ali vzrokov ni še nihče pogruntal, a jih je morda iskati v njihovi lastni preveliki človeški gmoti, ki postaja neokretna od lastne teže in problemov ter jo je vedno težje ravnati iz enega središča, po drugi strani pa imajo ljudje v taki masi vedno bolj občutek, da kot posamezniki nič več ne štejejo in nimajo nobenega vpliva na odločitve na vrhu, kljub vsej demokratični volivni pravici, ki postaja zgolj formalnost: ena petdesetmili-jotinka prave demokracije. In zato se čuti jo ljudje v velikih državah vedno bolj nezadoščene in nesrečne, vedno bolj potlačene od gmote mase in gmote države. V tem pa je tudi bistvo krize. Evropske gosp. skupnosti. Žrtev tega občutja v nemškem narodu pa je najbrže tudi Willy Brandt. Prej ali slej bo doletela enaka usoda tudi njegovega naslednika.

MAC COYEVO PLEME

JACK LONDON

4

Toda veter je bil šibak in »Pyrenees« je bila globoko pogreznjena in ni mogla premagati hitre zahodne struje. Po dveh urah jo je zaneslo že za tri milje proč. Mornarji so se vneto trudili, kakor da bi upali, da bodo le s svojo močjo prisilili ladjo, da se bo pomikala proti nasprotnim elementom. Toda stalno, z vsakim preokretom, jo je neso proti zahodu. Kapitan se je nemirno sprehajal gor in dol in se od časa do časa ustavil, opazujoč kodre dima, ki so blodili po krovu, in iščoč z očmi njihovo sled do tistega dela krova, od koder so pronicali. Tesar je imel veliko dela, da je odkrival take točke, in kadar jih je odkril, jih je na debelo premazal s katranom.

»No, kaj mislite?« je končno vprašal kapitan Mac Coya, ki je opazoval tesarja z očmi, polnimi zanimanja in neke otroške radovednosti.

Mac Coy je pogledal proti otoku, katerega obala je počasi tonila v vedno gostejšem mraku.

»Mislim, da bi bilo boljše, da bi se kar usmerili proti Mangarevi. S sapo, ki se bo kmalu dvignila, boste tam jutri zvečer.«

»A če izbruhne ogenj? Vsak trenutek se lahko zgodi.«

»Imejte pripravljene čolne, da jih spustite. Ista sapa bo nesla vaše čolne proti Mangarevi, če bi morali zapustiti ladjo.«

Kapitan Davenport je za hip premišljal in nato je zaslišal Mac Coya vprašanje, ki bi ga ne bil rad slišal, a je vedel, da mu ga bodo zastavili.

»Nimam zemljevida Mangareve. Na splošnem morjevidu je naznačen otok samo kot majhna točka. Ne bi vedel, kje naj iščem vhod v laguno. Nas hočete pospremiti in nas pilotirati?«

Mac Coyeva vedrost se ni spremenila.

»Ja, kapitan,« je rekel, z enako mirno brezbriznostjo, s kakršno bi bil sprejel povabilo na obed. »Pospremil vas bom do Mangareve.«

Spet so zbrali posadko na zadnjem krovu in kapitan ji je spregovoril.

»Poizkusil sem zapluti proti otoku, a ste videli, kako nas je zaneslo proč. Zajel nas je tok s hitrostjo dveh vozlov. Ta gentleman je gospod Mac Coy, prvi sodnik in guverner otoka Pitcairn. On nas bo pospremil do Mangareve. Torej vidite, da položaj ni nevaren. Ne bi se ponudil za to, če bi se bal, da bo pri tem izgubil življenje. Razen tega naj bo tveganje kakršnokoli, če pride on iz lastne volje na krov in ostane na njem, tudi mi ne moremo storiti drugače. Kaj pravite glede Mangareve?«

Tokrat niso razgrajali. Mac Coyeva navzočnost in gotovost ter mir, ki sta, kot se je zdelo, izžarevala iz njega, so napravili svoj učinek. Mornarji so se potihem posvetovali. A diskusija je bila kratka. Bili so očitno soglasni in določili so »cockneya« za svojega glasnika. Ta možak se je zavedal svojega in svojih tovarišev junaštva, in z bliskajočimi se očmi je zavpil:

»Strele! Če gre on, gremo tudi mi!«

Moštvo je zamrmralo svoje pritrdilo in se razšlo.

»Trenutek, kapitan!« je rekel Mac Coy, ko se je hotel oni obrniti, da bi dal povečala svojemu namestniku. »Prej moram še na otok.«

(dalje)

ODLOČNA OBSODBA FASIZMA V DEŽELNEM SVETU

(Nadaljevanje s 4. str.)

danes tem glasneje in enotno zahtevajo razpust vseh političnih organizacij v Italiji in razpust stranke MSI. Slovenci so hkrati zaprepaščeni, ker je bila tej stranki pred kratkim priznana javna denarna pomoč. Dr. Štoka je nato opozoril na nevarnost, ki jo predstavlja oživiljanje fašizma zlasti v naših krajih. Slovenska skupnost je že v prvi deželni zakonodajni dobi predložila zakonski osnutek, ki je predvideval kazni za ščuvanje k narodnostni mržnji, enak zakonski osnutek je predložila tudi v drugi zakonodajni dobi. Predstavnik Slovenske skupnosti je nato poudaril, da je treba čimprej odobriti zakon o globalni zaščiti slovenske narodne manjšine, kot je med drugim predvideno v zakonskem osnutku, ki je bil predložen tudi deželnemu svetu. Dr. Štoka je na koncu izrazil zadovoljstvo, ker so ob tej priložnosti vse demokratične in protifašistične stranke izrazile Slovencem polno solidarnost, odločno obsodile fašistične provokacije in atentat na slovensko šolo.

Pred izredno sejo deželnega sveta je njegov predsednik dr. Berzanti sprejel župane, občinske odbornike in voditelje svetovalskih skupin vseh občin na Tržaškem.

—o—

NAŠE SOŽALJE

Umrla je gđc. Angela Podobnik, iz ugledne Podobnikove družine na Opčinah; doživela je starost 72 let. Naše iskreno sožalje. *Uredništvo in uprava*

—o—

Izšla je 8. in zadnja letošnja številka »Pastirčaka«.

Tudi stari ljudje so lahko koristni

Kot znano, je nastala v civiliziranem svetu — in v tem pogledu ni nobene razlike med Vzhodom in Zahodom — prava psihoza sovražnosti do starih ljudi. Vzroke za to je težko ugotoviti, posebno zato, ker so zapleteni in prikriti. Povezani so s splošno psihologijo modernega človeka, s kultom mladosti in lepote, ki presega mero zdravega razuma, posebno v trgovski reklami in tisku ter televiziji, pa tudi z miselnostjo, da stari niso več produktivni in da zato niso vredni upoštevanja. Za produktivnost imajo taki smpliciistični ljudje samo industrijsko izdelovanje. Delno pa je zapostavljanju starih oziroma starejših kriv sam sistem socialnega skrbstva. Čimbolj se starostna meja za upokožitev pomika naprej, tem hitreje so ljudje uradno stari, kajti za starega velja, vsakdo ki je upokojen, tudi če je še pri polni moči in bi lahko še desetletja koristno služil družbi. Danes se smatra za naravnost nesocialno, če bi si skušal kak upokojenec dobiti drugo službo. Na take imajo piko davkarije, pa tudi splošna miselnost je proti njim, češ da bi taki upokojenci odjedali delo mlajšim. Posledica je ta, da so upokojenci obsojeni na vegetiranje in da psihično tem bolj trpijo, čim hitreje so bili upokojeni. Včasih so deležni prezira celo od lastnih žen in otrok, češ kaj boš ti, ki si upokojenec in star.

V nekaterih najbolj civiliziranih državah so se že zavedli krivice, ki se s tem godi starim, pa tudi škode, ki jo ima vsa družba od tega, da obsoja starejše ljudi, ki bi še lahko

delali in bi tudi še radi delali, na prisilno brezdelje in na parazitsko životarjenje. Zato se pojavljajo pobude, da bi starejše ljudi spet vključili v aktivno življenje in delo, dokler bi sami hoteli oziroma zmogli.

Taka pobuda se je pojavila tudi v ameriškem mestu Miami in so jo tudi uresničili. Odtrgali so namreč mlajše policiste od pisalnih miz, za katerimi so lenuharili in se redili, ter jih poslali tja, kamor spadajo in kjer je njihovo pravo delovno mesto, to je na ceste. Za pisalne mize pa so povabili starejše ljudi. Doslej so nastavili 33 starejših za upravne posle v policiji, v kratkem pa jih mislijo nastaviti še 66.

»Ideja, da bi se poslužili starejših za take posle, se nam je porodila spontano in se nam je zazdela tako logična, da se nismo pomišljali in smo jo takoj uresničili,« je povedal župan Poul Andrews. »Mislim, da ima ves ameriški narod kot celota pred seboj velik problem, kako izkoristiti talent priletlih ljudi. Mi smo sklenili, da bomo napravili tak poskus.«

Starejši ljudje bi seveda lahko veliko koristili tudi pri reševanju ekoloških problemov, za kar zdaj manjka osebja. Marsikak starejši človek, upokojenec, bi rad prevzel skrb za nadziranje ekološke snage na določenem področju v svoji okolici, namesto da bi »vrtičkaril«, delno iz veselja do stvari in da bi se izkazal koristnega, delno pa zato, da bi izboljšal svoje dohodke. Seveda pa obstaja še mnogo drugih možnosti za koristno delo priletlih ljudi.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE - TRST
Kulturni dom

Henrik Ibsen
S T R A H O V I

V petek, 10. t.m. ob 20. uri - abonma red G
V nedeljo, 12 t.m. ob 16. uri - abonma red F.

GLASBENA MATICA — TRST
Mala dvorana kulturnega doma
Sreda, 15. maja 1974 — ob 20. uri

II. ZAKLJUČNA AKADEMIJA ŠOLE GLASBENE
MATICE
so sodelovanjem gojencev CENTRA KA GLASBENO
VZGOJO IN KOPRA

Mala dvorana kulturnega doma
Sreda, 22. maja 1974 — ob 20. uri

III. ZAKLJUČNA AKADEMIJA ŠOLE GLASBENE
MATICE

VLJUDNO VABLJENI!

VSTOP PROST